

Speculant drijft voedselprijzen niet op

Speculanten zorgen wel voor kortstondige prijschommelingen op de wereldmarkt van bijvoorbeeld maïs, maar op langere termijn hebben ze geen invloed op de prijs.

G20-voorzitter Frankrijk wilde dit voorjaar de speculatie op agrarische termijnmarkten aan banden leggen uit angst voor een opdrijvend effect op de voedselprijzen. Uit onderzoek van het LEI bleek dat die vrees ongegrond was. Met de onderzoeksresultaten in de hand kon Nederland haar internationale standpunt bepalen.

De voedselprijzen stegen zowel in 2008 als in 2010 en 2011 tot ongekende hoogte. Veel mensen vreesden dat dit mede veroorzaakt werd door speculatie op de termijnmarkten voor voedsel. Grote indexfondsen en beleggers zijn de laatste tien jaar namelijk steeds meer gaan speculeren op de Amerikaanse en Europese termijnmarkten voor voedsel. 'Speculanten willen hun aandelenpakket graag diversifiëren en investeren daarom ook graag in landbouw', legt onderzoeker Gerdien Meijerink van het LEI uit. Op termijnmarkten worden producten als snijmaïs en tarwe aangeboden. Boeren die hun producten niet direct aan een afnemer verkopen, kunnen zelf of via een bank naar de termijnmarkt gaan. Daar sluiten ze contracten af voor de verkoop van hun producten op termijn, na de oogst bijvoorbeeld. 'Zo kunnen ze onzekerheid over toekomstige fluctuerende prijzen afdekken', aldus Meijerink. Vorig jaar ontstond ophef over de speculatie. 'Men dacht dat de enorme investeringen wel een opdrijvend effect moesten hebben. Ook

kreeg het debat een morele ondertoon: je mag niet speculeren met voedsel.' Maar Meijerink en haar collega's kwamen erachter dat de activiteiten van speculanten de voedselprijzen niet beïnvloeden. Hooguit ontstaan er wat kleine schommelingen over een paar dagen. 'Wanneer het gerucht gaat dat de maïsoogst in Rusland mislukt door droogte, koopt iedereen ineens maïscontracten. Als vervolgens het bericht komt dat het gaat regenen in Rusland, gaat iedereen weer verkopen.' Speculanten baseren hun beslissingen vaak op geruchten. 'Voor speculanten zijn de marges op eenhonderste cent heel belangrijk.' Op lange termijn heeft dat echter geen effect. Meijerink: 'De investeringen volgen de te verwachten echte prijs.' De hoge voedselprijzen zijn vooral te danken aan weersinvloeden zoals droogte en overstromingen en het aanhouden en vasthouden van voedselvoorraden, vertelt ze. Frankrijk, dit jaar voorzitter van de G20, bracht prijsvolatiliteit en regulering van de agrarische termijnmarkten in als agendapunt

bij de G20. Het LEI-onderzoek leverde het ministerie van EL&I de benodigde informatie om de Nederlandse koers te bepalen. Inmiddels is de regulering ook van tafel bij de G20. Meijerink: 'Het gaat nu over het vergroten van transparantie in termijnmarkten. Dat debat kan worden verbreed naar openheid over productie en de grootte van de voorraden die landen vasthouden. De hoge voedselprijzen houden voorlopig nog wel aan.' De onderzoekers gaan nu met kennisbasismiddelen bekijken hoe verschillende markten in elkaar grijpen, zoals de lokale en internationale voedselmarkten. 'Tijdens de financiële crisis bleek de wereld niet uit eilandjes te bestaan. Met de voedselmarkt is het net zo. Er bestaan bijna geen lokale deelmarkten meer. Wanneer we beter weten hoe het in elkaar zit, kunnen we beter voorspellen wat de effecten zijn', aldus Meijerink.

Contact: gerdien.meijerink@wur.nl
070 - 335 82 55